

no. 1, 1944 geeft de geneeskundig inspecteur van de volksgezondheid dr. G. D. HEMMES een overzicht van de typhusbestrijding in Utrecht en Overijssel, met sinds 1 Februari 1943 het voormalige eiland Urk, in de afgelopen 11 jaren. Typhus was allengs een zeldzame ziekte geworden; in 1933 werden in ons land 471 gevallen vastgesteld, in 1940 108. Daarna is het aantal weer gestegen tot 531 in 1943. De minder ruime behuizing, het gebrek aan zeep, de verhoogde kans op gebruik van ongekookte melk bij schaarschte aan brandstof en de omstandigheid, dat men het met de herkomst van vele consumptie-artikelen niet zoo nauw meer neemt, zullen met deze toeneming wel samenhangen.

In de laatste 11 jaar zijn de inzichten in de epidemiologie van typhus weinig veranderd, men neemt thans algemeen aan, dat in een gesloten gebied, na een typhusvrijen tijd, de ziekte alleen kan uitbreken, wanneer een gezonde kiemuitscheider een fout heeft gemaakt, waardoor hij iemand rechtstreeks heeft besmet: contactinfectie, of door middel van zijn uitwerpselen eet- en drinkwaren heeft geïnfecteerd en dan door indirecte infectie den gebruiker daarvan besmet.

Gedurende de waarnemingsperiode werden in bovengenoemde inspectie 340 ziektegevallen, bij 176 mannen en 164 vrouwen, als typhus herkend; het aantal ziektegevallen per 10000 zielen bedroeg per jaar gemiddeld 3. Van 185 zieken kon worden uitgemaakt door wien zij besmet waren, en wel: 90 patiënten door 32 aanwijsbare typhuslijders, 95 door 31 aanwijsbare chronische bacillendragers; 136 besmettingen waren contact-infecties, 49 indirect.

Op ongeregelde tijden werd het onderzoek van de excreta der bacillendragers herhaald; gemiddeld gaven 24 pCt. van alle heronderzoekingen een negatief resultaat. Van de 42 chronische bacillendragers waren 95 pCt vrouwen. Van de 28 bacillendragers, die als besmettingsbron van typhus werden ontdekt, waren 16 ouder dan 60 jaar; als oorzaak lijkt het aanvaardbaar, dat bacillendragers meer gevaar opleveren, indien zij min of meer hulpbehoevend worden. Het is echter gebleken, dat vele bacillendragers, die op hoogen leeftijd werden ontdekt, ook vroeger reeds infectiegevallen hadden veroorzaakt. Toen was het echter nog niet gebruikelijk bacillendragers op te sporen. De kans om bacillendrager te worden is voor ouden van dagen veel grooter geweest dan voor de rest van de bevolking, omdat zij een deel van hun leven hebben geleefd in een periode, gedurende welke in Nederland veel meer typhus voorkwam dan later.

Ter verduidelijking van hetgeen is medegedeeld over de opsporing van besmettingsbronnen en de verspreidingswijze van typhus, worden eenige kleine epidemieën beschreven, met enkele situatieschetsjes. Zoo werd Montfoort, een stadje van ongeveer 2000 zielen, van typhus bevrijd na de ontdekking van twee bacillendraagsters. Te Snelrewaard veroorzaakte gebruik van oppervlaktewater, dat den inhoud van een beerput van een bacillendrager meevoerde, 10 typhusgevallen. In een psychiatrische inrichting te Amersfoort werden typhusgevallen veroorzaakt door een verpleegde-bacillendraagster. Voorts is een besmetting door bacillenbevattende kaas beschreven (dit *Tijdschrift* blz. 3159, 1942), en nog enkele epidemietjes veroorzaakt door melk waar de besmettingsbron bleek te zijn een bacillendrager (draagster), die op een of andere wijze met de melk contact had. Zoo kwamen in de dichtbewoonde gemeente Urk (4300 zielen) in 1942 en 1943 18 en 10 gevallen van typhus voor; de huizen der patiënten lagen in een klein gedeelte eener bepaalde wijk. Bij gebrek aan aanknoopingspunten werden van 190 personen, die in dit deel woonden, de excreta onderzocht; het resultaat was negatief. Eén gezin had geweigerd mee te werken. Na toepassing van art. 5 der Besmettelijke Ziektenwet werden ontlasting en urine verkregen: de moeder van 78 jaar bleek bacillendraagster te zijn. Het gezin had 3 koeien en leverde melk in de buurt af.

Uit deze korte beschrijvingen blijkt duidelijk het vele werk, dat de opsporing van infectiebronnen met zich brengt.

E. SLUITER

BRIEFWISSELING

Ten behoeve van adverteerders, die een contract hebben aangegaan met ons *Tijdschrift*, zullen voortaan bij de noodnummers bij toerbeurt ook advertenties worden opgenomen.

A. DE KLEYN

plv. beheerend redacteur

BERICHTEN

BINNENLAND

JAARVERSLAG 1943 VAN HET ACADEMISCH ZIEKENHUIS TE LEIDEN. — Het aantal opgenomen patiënten steeg van 8259 in 1942 tot 8763; ontslagen werden 7977 zieken en 354